

PROFESIONALNI IDENTITET ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA U KONTEKSTU KULTURNE BAŠTINE I KREATIVNIH INDUSTRIJA

Tanja Nađ, Osnovna škola Ivanska

Stručni rad
UDK: 023.4:027.8

Sažetak

Rad prikazuje razvoj profesionalnog identiteta školskog knjižničara kroz konkretne primjere školsko-knjižničarske prakse. Aktivnosti školske knjižnice promatraju se kao primjer suvremene interpretacije kulturne baštine i primjene pojedinih koncepata kreativne industrije u odgojno-obrazovnom radu. Posebna se pozornost posvećuje ulozi školskog knjižničara u organizaciji baštinskih aktivnosti, izradi edukativnih sadržaja, sudjelovanju na natjecanju iz kreativne industrije te provedbi kreativnih projekata. Rad prikazuje kako školski knjižničar kroz istraživački, suradnički i kreativni rad razvija organizacijske, komunikacijske, medijske i digitalne kompetencije te postaje kulturni i informacijski posrednik između škole, učenika i lokalne zajednice. Učenici pritom razvijaju informacijsku i medijsku pismenost, istraživačke vještine, kreativno izražavanje i svijest o važnosti očuvanja kulturne baštine. Školska knjižnica potvrđuje se kao prostor učenja, istraživanja i kulturnog stvaralaštva u kojem se tradicija povezuje sa suvremenim obrazovanjem.

Ključne riječi: baštinske aktivnosti, glagoljica, informacijska pismenost, kreativno učenje, školsko knjižničarstvo

Uvod

U suvremenom obrazovnom sustavu školska knjižnica ima važnu odgojno-obrazovnu, informacijsku i kulturnu ulogu. Osim prostora za posudbu knjiga, školska knjižnica je mjesto učenja, istraživanja, kreativnog stvaranja i razvoja različitih oblika pismenosti. U takvom okruženju mijenja se i uloga školskog knjižničara čiji se profesionalni identitet oblikuje kroz poučavanje, suradnju s učiteljima, razvoj čitalačke kulture te očuvanje i promicanje kulturne baštine.

Posebno mjesto u radu školskog knjižničara imaju aktivnosti povezane s kulturnom baštinom i kreativnom industrijom. Kroz projekte interpretacije baštine, izradu edukativnih sadržaja, uporabu digitalnih tehnologija i razvoj kreativnih proizvoda, školski knjižničar povezuje tradicijske vrijednosti sa suvremenim obrazovanjem. Takve aktivnosti pridonose razvoju kulturne svijesti učenika, potiču kreativnost i istraživačko učenje te istodobno jačaju profesionalni identitet školskog knjižničara kao kulturnog i kreativnog djelatnika. Cilj je rada prikazati kako aktivnosti školske knjižnice povezane s kulturnom baštinom i pojedinim konceptima kreativne industrije pridonose oblikovanju profesionalnog identiteta školskog knjižničara. U radu se razmatra suvremena uloga školskog knjižničara u odgojno-obrazovnom procesu te se kroz primjere knjižnične prakse prikazuje način na koji školska knjižnica postaje prostorom očuvanja baštine, kreativnog stvaralaštva i razvoja kulturnog identiteta zajednice.

Školska knjižnica i školski knjižničar

Školska knjižnica pruža obavijesti i spoznaje bitne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informaciji. Opskrbljuje učenike vještinama za učenje kroz cijeli život, razvija njihovu maštu i osposobljava ih za život odgovornih građana (UNESCO-v Manifest za školske knjižnice 1999, 1). Školska knjižnica je sastavni dio školske ustanove čija je djelatnost integrirana u obrazovni proces u kojem se stručno-knjižnična djelatnost obavlja u manjem opsegu i služi za ostvarivanje obrazovnog procesa (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi NN 156/2023). Isti Zakon propisuje ciljeve odgoja i obrazovanja u javnim ustanovama:

- osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unapređivati njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima
- razvijati učenicima svijest o nacionalnoj pripadnosti, očuvanju povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta
- odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima i pravima djece; osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštovanje različitosti i tolerancije te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva.

Iz istaknutih zakonskih smjernica proizlazi da je školska knjižnica integrirani i neodvojivi dio suvremene škole, dok navedeni ciljevi školskog knjižničara obvezuju na razvoj aktivnosti povezanih s kulturnom baštinom i razvojem

kulturnog identiteta u odgojno-obrazovnom procesu. Školski knjižničar u suradnji s učiteljima sudjeluje u planiranju i ostvarivanju nastavnih sadržaja. Kroz istraživačko učenje, projektni rad i korištenje različitih izvora informacija potiče učenike na samostalno učenje, kritičko promišljanje i kreativno izražavanje. Na taj način aktivno sudjeluje u razvoju kompetencija potrebnih za život u suvremenom društvu.

Posebnu važnost u radu školskog knjižničara imaju sadržaji povezani s kulturnom baštinom. Školska knjižnica prostor je u kojem učenici upoznaju nacionalni i lokalni kulturni identitet, razvijaju svijest o važnosti očuvanja tradicije te uče povezivati prošlost sa suvremenim načinom života. Upravo kroz aktivnosti interpretacije kulturne baštine školski knjižničar razvija svoj profesionalni identitet kao kulturni posrednik između učenika, škole i zajednice.

Suvremena školska knjižnica sve se više povezuje s kreativnom industrijom koja uključuje stvaranje kulturnih i edukativnih sadržaja upotrebom suvremenih medija i tehnologija. Kreativni projekti, koji uključuju stvaranje knjiga, filmova, digitalnih sadržaja i sl., omogućuju učenicima aktivno sudjelovanje u procesu stvaranja, dok školski knjižničar pritom razvija organizacijske, komunikacijske i digitalne kompetencije. Takvim djelovanjem školska knjižnica postaje prostor kreativnosti, kulturnog stvaralaštva i razvoja lokalnog identiteta, a profesionalni identitet školskog knjižničara oblikuje se kroz povezivanje obrazovanja, kulture i suvremenih oblika kreativnog rada.

Profesionalni identitet školskog knjižničara

Pitanje profesionalnog identiteta knjižničara podrazumijeva pronalaženje odgovora na pitanja tko jest ili tko može postati knjižničar te što knjižničar radi i što će raditi u budućnosti (Stojanovski et al. 2025, 84). Profesionalni identitet ostvaruje se praksom, tj. onim čime se knjižničari bave, koji im je opseg radnih zadaća te kako iskazuju dostatnost usvojenih kompetencija. Visoko je situacijski i socijalno uvjetovan, odnosno ovisan o vanjskoj i osobnoj percepciji (Stojanovski et al. 2025, 85).

Profesionalni identitet može se definirati kao način na koji pojedinac razumije vlastitu profesionalnu ulogu, kompetencije, vrijednosti i pripadnost određenoj struci. U području školskog knjižničarstva profesionalni identitet oblikuje se kroz obrazovanje, profesionalnu praksu, suradnju s korisnicima i zajednicom te kroz kontinuirano usvajanje novih znanja i kompetencija.

U ovom radu profesionalni identitet školskog knjižničara promatra se iz kompetencijskog i sociološkog pristupa, pri čemu se naglasak stavlja na profesionalnu praksu, razvoj kompetencija i aktivno sudjelovanje školskog knjižničara u odgojno-obrazovnim, kulturnim i kreativnim aktivnostima škole te lokalne zajednice.

Školske knjižnice svoju djelatnost ostvaruju povezujući odgojno-obrazovnu, stručno-knjižničnu te kulturnu i javnu djelatnost. Odgojno-obrazovna djelatnost

uključuje rad s učenicima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, ravnateljem i roditeljima te planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada. Obuhvaća razvoj ključnih kompetencija učenika, poticanje kritičkog mišljenja, istraživačkog i samostalnog učenja, organizaciju nastavnih aktivnosti u knjižnici i izvan nje te razvijanje svijesti o vrijednostima zavičajne i nacionalne kulture. Stručno-knjižnična djelatnost obuhvaća izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom, nabavu, obradu, zaštitu, reviziju i otpis knjižnične građe, osiguravanje dostupnosti izvora informacija te izradu informacijskih pomagala i vrednovanje rada školske knjižnice. Kulturna i javna djelatnost uključuje organizaciju, pripremu i provedbu kulturnih sadržaja. Obuhvaća i suradnju s knjižnicama, muzejima, arhivima, kazalištima i drugim kulturnim ustanovama, povezivanje kulturnih aktivnosti s nastavom te promicanje kulturno-povijesnih vrijednosti, multikulturalnosti i javne promidžbe rada školske knjižnice (Standard za školske knjižnice NN 61/23).

Autori Stojanovski, Jurić, Pleško i Machala (2025, 88-89) navode sedam važnih područja trajne izobrazbe knjižničara u Hrvatskoj. Navedena područja uključuju stručna knjižničarska znanja, upravljanje zbirkama i informacijama, komunikaciju s korisnicima, primjenu tehnologije, poznavanje teorijskih i etičkih temelja struke te razvoj osobnih, socijalnih i organizacijskih vještina potrebnih za suvremeni knjižničarski rad.

Svoju ulogu školski knjižničar može kvalitetno ostvarivati samo ako razumije važnost svoje profesije te prepoznaje vlastite kompetencije i odgovornost u radu s učenicima.

Školski knjižničar – kreativni djelatnik

Kreativnim djelatnicima smatraju se osobe upisane u impresum nakladničkog projekta - autori, urednici, prevoditelji, predstavnici nakladnika, lektori, grafički dizajneri i drugi (Horvat, Forjan i Jobst 2024, 22).

U tom se kontekstu i školski knjižničar može smatrati kreativnim djelatnikom jer njegova uloga nadilazi tradicionalne knjižnične poslove. Školski knjižničar sudjeluje u osmišljavanju te provedbi kulturnih i obrazovnih projekata, uređuje i stvara publikacije, vodi baštinske aktivnosti te potiče učenike na istraživanje, stvaranje i interpretiranje kulturne baštine. Kreativnost školskog knjižničara posebno dolazi do izražaja u povezivanju knjižnične građe, kulturnog nasljeđa i suvremenih oblika izražavanja, zbog čega sektor baštine često postaje polazište projektima koji idejnost crpe upravo iz prostora knjižnica i lokalne kulture.

Kao primjer navodim jednu od temeljnih odrednica hrvatskog naroda i identiteta – glagoljicu. Riječ je o srednjovjekovnom pismu koje je obilježilo hrvatsku pismenost. S pojmom *glagoljica* djeca se prvi put susreću u četvrtom razredu osnovne škole, u tekstovima iz predmeta Hrvatski jezik te u sadržajima iz predmeta Priroda i društvo. To su počeci njihova učenja o povijesnim i kulturnim znamenitostima te osobama koje su bile

graditelji pozitivnih promjena i napretka u društvu. Ovo pismo obilježilo je i djetinjstvo učenika Osnovne škole Ivanska. U knjižnici ove škole svakodnevno se provode nastavne i izvannastavne aktivnosti koje su nadahnute glagoljicom. Zbog toga su učiteljica Hrvatskoga jezika i školska knjižničarka odlučile tu radost učenja, igre i stvaranja podijeliti s drugima – djecom, učiteljima i svima onima koji vole pisanu riječ i stvaralaštvo. Tako je u prosincu 2020. godine tiskana *Mala glagoljska početnica*, knjiga koja je sabrala višegodišnje iskustvo glagoljanja u Osnovnoj školi Ivanska (Nađ i Šarlija 2023, 83). Projekt *Mala glagoljska početnica* pokazuje kako školsko-knjižničarska praksa može pridonijeti očuvanju i suvremenoj interpretaciji kulturne baštine. U procesu osmišljavanja i izrade početnice do izražaja su došle organizacijske, istraživačke, komunikacijske i kreativne kompetencije potrebne u suvremenom radu školskog knjižničara, ali i sposobnost povezivanja kulturne baštine sa suvremenim metodama poučavanja i medijskim sadržajima. Posebna vrijednost projekta očituje se u tome što glagoljica nije predstavljena samo kao povijesno pismo, nego kao poticaj istraživačkom učenju, kreativnom izražavanju i interdisciplinarnom radu. Učenici su kroz igre, mozgalice, krasnopisanku, izradu uporabnih predmeta i digitalne sadržaje razvijali informacijsku i medijsku pismenost, kreativnost, divergentno mišljenje i suradničke vještine. Uvođenjem digitalnih edukativnih sadržaja projekt je povezoao kulturnu baštinu sa suvremenim digitalnim okruženjem i učenicima približio glagoljicu na zanimljiv i interaktivan način. Pridonio je i školskoj zajednici na način da je školska knjižnica postala mjesto kulturnog stvaralaštva, suradnje i promicanja lokalnog identiteta.

| Naslovnica knjige *Mala glagoljska početnica*

Kulturna baština

Glagoljica je jedno od najvažnijih obilježja hrvatske kulturne i povijesne baštine. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske proglasilo je 2014. godine *Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja glagoljice* nematerijalnim kulturnim dobrom Republike Hrvatske te ga uvrstilo u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske (Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske 2026). Godine 2019. Hrvatski sabor je donio odluku da se 22. veljače obilježava Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva u

spomen na tiskanje prve hrvatske tiskane knjige *Misala po zakonu rimskoga dvora* iz 1483. godine (Odluka o proglašenju 22. veljače Danom hrvatske glagoljice i glagoljaštva NN 17/19).

Školska knjižnica ima važnu ulogu u očuvanju i popularizaciji kulturne baštine jer učenicima omogućuje upoznavanje nacionalnog identiteta kroz različite obrazovne i kreativne aktivnosti. Jedan od primjera takve prakse jest školska knjižnica Osnovne škole Ivanska u kojoj se glagoljica koristi kao poticaj istraživačkom učenju, stvaralaštvu i suvremenoj interpretaciji baštine. Važnost kreativnih i baštinskih aktivnosti povezanih s glagoljicom potvrđena je i Rješenjem Ministarstva kulture kojim je utvrđeno da *Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja glagoljice* ima svojstvo nematerijalnog kulturnog dobra u smislu članka 9. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 145/2024). Sastavni dio Rješenja čini i popis ustanova nositelja dobra, na kojemu se nalazi Osnovna škola Ivanska (Osnovna škola Ivanska 2026). Navedeno Rješenje utvrđuje sustav mjera zaštite radi njezina očuvanja, a sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno tradicijske matrice i pojavnosti. Rješenje ima posebno značenje za školsko-knjižničarsku praksu jer potvrđuje da aktivnosti školske knjižnice mogu imati važnu ulogu u očuvanju i promicanju kulturne baštine na lokalnoj, ali i na nacionalnoj razini. Uvrštavanje škole među nositelje očuvanja kulturnog dobra pokazuje da je školska knjižnica mjesto aktivnog kulturnog djelovanja, istraživanja i interpretacije baštine. Za profesionalni identitet školskog knjižničara takvo priznanje ima dodatnu vrijednost jer potvrđuje njegovu ulogu kulturnog i kreativnog djelatnika koji svojim radom povezuje obrazovanje, baštinu i suvremene oblike učenja. Sudjelovanjem u glagoljaškim projektima školski knjižničar razvija organizacijske, istraživačke, komunikacijske i kreativne kompetencije te se potvrđuje kao stručnjak koji aktivno pridonosi očuvanju kulturnog identiteta zajednice. Istodobno učenike potiče na istraživanje tradicije, kreativno stvaranje i razvijanje svijesti o važnosti kulturne baštine u suvremenom društvu. Uvrštavanje Osnovne škole Ivanska među nositelje očuvanja nematerijalnog kulturnog dobra dodatno potvrđuje važnost takvih aktivnosti za očuvanje glagoljaške baštine i razvoj kulturnog identiteta učenika.

Knjižnica i kreativna industrija

U suvremenom obrazovnom i kulturnom kontekstu školska knjižnica sve se češće povezuje s konceptima kreativne industrije, osobito u području stvaranja edukativnih, kulturnih i medijskih sadržaja. Temeljna uloga školske knjižnice ostaje odgojno-obrazovna, kulturna i informacijska, dok se elementi kreativne industrije u školsko-knjižničarskoj praksi pojavljuju ponajprije kao pedagoški i kreativni modeli rada koji učenike uvode u procese stvaranja, interpretacije i odgovornog korištenja kulturnih sadržaja.

Kreativna industrija obuhvaća djelatnosti koje se

temelje na kreativnosti, znanju, kulturnim vrijednostima i intelektualnom stvaralaštvu. Njihova je posebnost stvaranje sadržaja koji imaju kulturnu, obrazovnu i komunikacijsku vrijednost, a često uključuju područja nakladništva, filma, medija, dizajna, baštine i digitalnih tehnologija (Jelinčić 2025, 395–396). U kontekstu školske knjižnice ti se koncepti ne ostvaruju kroz tržišnu proizvodnju, nego kroz obrazovne aktivnosti kojima učenici razvijaju kreativnost, medijsku i informacijsku pismenost te razumijevanje kulturne baštine.

Školski knjižničar pritom ima važnu ulogu kulturnog i informacijskog posrednika. Organiziranjem projekata, radionica i istraživačkih aktivnosti učenike potiče na stvaranje autorskih sadržaja poput knjiga, digitalnih publikacija, izložbi, kratkih filmova i multimedijjskih materijala. Takve aktivnosti povezuju kulturnu baštinu sa suvremenim načinima izražavanja te učenicima omogućuju aktivno sudjelovanje u procesu stvaranja i interpretacije sadržaja.

Jedan od primjera povezivanja školsko-knjižničarskog rada s konceptima kreativnih industrija jest sudjelovanje školskih knjižnica na *Milenijskom natjecanju iz kreativne industrije*. Cilj Natjecanja jest razvijanje kreativnosti, poduzetničkog načina razmišljanja i interdisciplinarnog povezivanja kulturne baštine, umjetnosti, medija i suvremenih komunikacijskih tehnologija. Učenici pritom osmišljavaju kreativna rješenja i proizvode nadahnute hrvatskom kulturnom baštinom, a važnu mentorsku i organizacijsku ulogu imaju učitelji i školski knjižničari (Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije 2026).

Posebno mjesto u ovakvim aktivnostima ima glagoljica kao jedno od temeljnih obilježja hrvatskog kulturnog identiteta. U školsko-knjižničarskoj praksi glagoljica se promatra kao poticaj kreativnom izražavanju i istraživačkom učenju. Učenici izrađuju edukativne materijale, ilustracije, digitalne sadržaje i multimedijjske radove nadahnute glagoljaškom baštinom, čime kulturna baština postaje dio suvremenog obrazovnog iskustva.

U takvim projektima školski knjižničar razvija i primjenjuje različite profesionalne kompetencije: organizacijske, komunikacijske, digitalne, istraživačke i medijske. Učenike pritom usmjerava na odgovorno korištenje izvora informacija, upozna je ih s osnovama autorskog prava i važnosti poštivanja intelektualnog vlasništva te ih potiče na kreativno i etično stvaranje sadržaja. Na taj način školska knjižnica postaje prostor suradničkog učenja, kulturnog stvaralaštva i suvremene interpretacije baštine.

Navedeni primjeri pokazuju kako školska knjižnica može koristiti pojedine koncepte kreativne industrije u odgojno-obrazovnom radu. Njezina je uloga prije svega obrazovna i kulturna: učenike osposobljava za kritičko promišljanje, kreativno izražavanje i odgovorno sudjelovanje u kulturnom životu zajednice. Profesionalni identitet školskog knjižničara pritom se oblikuje kroz povezivanje obrazovanja, kulturne baštine, medijske kulture i suvremenih oblika kreativnog rada.

Digitalne kompetencije školskog knjižničara

Knjižnično-informacijski te medijski odgoj i obrazovanje (KIMOO) ima iznimno važnu ulogu u odgojno-obrazovnom radu školskog knjižničara s učenicima. Školski knjižničar planira i priprema nastavne jedinice, koje prilagođava obrazovnom stupnju učenika, za koje će odrediti vrijeme izvođenja, evidentirati planirane oblike rada te izraditi nastavne pripreme prema zadanim ishodima. U vremenu brzog razvoja digitalnih tehnologija školski knjižničar usvaja nova znanja koja koristi za osposobljavanje svojih učenika i njihovo uključivanje u svijet informacija. Školski knjižničar kontinuirano prati razvoj suvremenih medija i ističe važnost knjižnice u današnjem obrazovanju učenika (Jozić, Pavin Banović 2019, 29).

Da školski knjižničar ima važnu ulogu u razvoju informacijske, medijske i digitalne pismenosti učenika ističu i *IFLA-ine Smjernice za školske knjižnice*.

Suvremeno obrazovanje zahtijeva razvoj digitalnih kompetencija učenika, a važnu ulogu u tome ima školski knjižničar. Suvremeni školski knjižničar koristi digitalne tehnologije i mrežne izvore kako bi učenike osposobio za sigurno, kritičko i odgovorno korištenje informacija u digitalnom okruženju.

Učenici u školskoj knjižnici razvijaju informacijsku i medijsku pismenost, uče prepoznati pouzdane izvore informacija te odgovorno koristiti digitalne sadržaje uz poštivanje autorskih prava. Školski knjižničar pritom potiče istraživačko učenje, digitalnu komunikaciju i kreativno stvaranje sadržaja upotrebom suvremenih medija. Razvoj digitalnih kompetencija izravno utječe na njegov profesionalni identitet jer školski knjižničar preuzima ulogu informacijskog, medijskog i kulturnog posrednika koji povezuje tradicionalne oblike znanja sa suvremenim digitalnim okruženjem.

Na taj način školska knjižnica postaje suvremeni prostor učenja koji povezuje baštinu, znanje i tehnologiju. Digitalni alati omogućuju stvaranje edukativnih sadržaja kojima se učenicima na suvremen i kreativan način približava kulturna baština.

Kultura kao pokretač profesionalnog razvoja školskog knjižničara

Kulturni i baštinski projekti u školskoj knjižnici mogu imati važnu ulogu u profesionalnom razvoju školskog knjižničara jer zahtijevaju povezivanje odgojno-obrazovnog rada, istraživanja, suradnje i suvremenih digitalnih kompetencija. Sudjelovanjem u takvim projektima školski knjižničar razvija organizacijske, komunikacijske, digitalne i istraživačke kompetencije te se potvrđuje kao kulturni posrednik između škole, učenika i lokalne zajednice.

Jedan od primjera takve prakse jest projekt snimanja dokumentarnog filma o zavičajnom književniku Đuri Sudeti povodom 120. obljetnice njegova rođenja. Projekt *Sudetinim stazama* osmislile su i vodile učiteljica Hrvatskoga jezika i školska knjižničarka, a u njegovoj su realizaciji aktivno sudjelovali učenici. Cilj projekta

bio je učenicima približiti život i djelo književnika kroz istraživački i stvaralački rad te istodobno razvijati njihovu informacijsku, medijsku i kulturnu pismenost.

Uloga školske knjižničarke u projektu bila je višestruka. Sudjelovala je u planiranju i organizaciji projekta, usmjeravala učenike tijekom istraživanja izvora, koordinirala prikupljanje dokumentacijske i fotodokumentacijske građe te sudjelovala u oblikovanju scenarija i knjige snimanja. Tijekom rada učenici su u školskoj knjižnici istraživali autorova djela, prikupljali informacije iz različitih izvora i učili vrednovati pouzdanost podataka. Projekt je uključivao i terenski rad tijekom kojega su učenici posjetili ustanove i mjesta povezana sa životom Đure Sudete te razgovarali sa stručnjacima i članovima lokalne zajednice.

Posebno su do izražaja došle digitalne i medijske kompetencije školske knjižničarke. Tijekom postprodukcije učenici su, uz vodstvo učiteljice i knjižničarke, sudjelovali u montaži filma, odabiru vizualnih i zvučnih elemenata te oblikovanju završnog multimedijjskog sadržaja. Na taj su način razvijali medijsku pismenost i upoznavali proces nastanka audiovizualnog sadržaja, dok je školska knjižničarka preuzela mentorsku i organizacijsku ulogu u kreativnom procesu (Nađ i Šarlija 2023, 76-77).

| Idejno rješenje za naslovnicu dokumentarnog filma (Autor portreta je učitelj Mirko Lekić.)

Vrijednost projekta očituje se u načinu na koji je školska knjižnica postala prostor istraživanja, suradnje i kulturnog stvaralaštva. Učenici su aktivno sudjelovali u interpretaciji lokalne kulturne baštine, razvijali istraživačke i komunikacijske vještine te učili povezivati književnost, povijest, medijsku kulturu i suvremene tehnologije. Dokumentarni film imao je obrazovnu i kulturnu vrijednost jer je pridonio očuvanju sjećanja na zavičajnog autora i njegovu povezanost s lokalnom zajednicom. Danas se film koristi u nastavi kao obrazovno sredstvo pri obradi djela za cjelovito čitanje u osmom razredu. Time projekt dodatno potvrđuje važnost školske knjižnice kao prostora učenja, istraživanja i kulturnog posredovanja.

| Poveznica na dokumentarni film Sudetinim stazama

Projekt je imao važnu ulogu u oblikovanju profesionalnog identiteta školske knjižničarke koja je u njemu sudjelovala. Istodobno, taj primjer pokazuje kako suvremeni školski knjižničar nadilazi tradicionalnu ulogu čuvara knjižnične građe te postaje organizator kulturnih aktivnosti, mentor učenicima i suradnik u stvaranju edukativnih i multimedijjskih sadržaja.

Sličan primjer suvremene interpretacije kulturne baštine prikazuje Tanja Nađ u radu *Azbukijada*. Autorica opisuje projekt kojim se glagoljica i slavenska pismenost približavaju učenicima kroz istraživačke, kreativne i interdisciplinarne aktivnosti. Riječ je o glagoljskim natjecateljskim igrama koje su učenici Osnovne škole Ivanska nazvali *Azbukijada*, a svoje su idejno rješenje predstavili na *Milenijskom natjecanju iz kreativne industrije* (Nađ 2023, 11–12). Uspješnost projektnih aktivnosti potvrđena je i 2024. godine kada su učenici Osnovne škole Ivanska na tom međunarodnom natjecanju osvojili drugo mjesto idejnim rješenjem pametnog stolića nadahnutog kulturnom baštinom (Millennial Competition 2024).

| Učenicice OŠ Ivanska s knjižničarkom predstavljaju idejno rješenje pametnog stolića na temu glagoljice.

Prikazani primjeri potvrđuju kako školska knjižnica može biti mjesto suvremene interpretacije kulturne baštine u kojem učenici aktivno sudjeluju u stvaranju novih kulturnih i obrazovnih sadržaja. Projekti poput *Sudetinim stazama* i *Azbukijade* pokazuju kako školska knjižnica postaje prostor povezivanja kulturne baštine, suvremenih medija i kreativnog izražavanja učenika. Time se kulturna baština približava učenicima na suvremen i interdisciplinarn način, kroz istraživački

rad, medijsko stvaralaštvo i uporabu digitalnih alata. Istodobno se potvrđuje važna uloga školskog knjižničara u osmišljavanju kulturnih sadržaja, organizaciji projektne nastave te razvoju medijske, informacijske i kulturne pismenosti učenika. Takve aktivnosti pridonose i njegovu profesionalnom razvoju jer zahtijevaju suradnju, istraživački pristup i primjenu suvremenih oblika kreativnog rada, pri čemu se školski knjižničar potvrđuje kao kulturni i informacijski posrednik u razvoju kulturnog identiteta škole i lokalne zajednice.

Zaključak

Suvremena školska knjižnica ima važnu odgojno-obrazovnu, kulturnu i informacijsku ulogu u životu škole i lokalne zajednice. Primjeri prikazani u radu potvrđuju kako aktivnosti povezane s kulturnom baštinom, kreativnim projektima i suvremenim medijima značajno pridonose oblikovanju profesionalnog identiteta školskog knjižničara. Uz tradicionalne knjižnične poslove, profesionalni identitet oblikuje se i kroz istraživački rad, suradnju s učiteljima i učenicima, organizaciju kulturnih aktivnosti te primjenu digitalnih kompetencija u obrazovnom procesu.

Aktivnosti povezane s glagoljicom, izrada knjige *Mala glagoljska početnica* i sudjelovanje na *Milenijskom natjecanju iz kreativne industrije*, te projekt *Sudetinim stazama* pokazuju kako školska knjižnica može biti prostor suvremene interpretacije kulturne baštine. U takvim projektima učenici razvijaju informacijsku i medijsku pismenost, istraživačke i komunikacijske vještine, kreativno izražavanje i suradničko učenje, dok se školski knjižničar potvrđuje kao kulturni, kreativni i informacijski posrednik koji povezuje tradiciju sa suvremenim obrazovanjem.

Prikazani primjeri potvrđuju i važnost interdisciplinarnog pristupa u radu školske knjižnice. Povezivanjem književnosti, kulturne baštine, medijske kulture i digitalnih tehnologija školska knjižnica postaje mjesto stvaranja novih obrazovnih i kulturnih sadržaja. Time učenici aktivno sudjeluju u očuvanju i interpretaciji kulturnog identiteta zajednice, a školski knjižničar razvija organizacijske, istraživačke, komunikacijske i digitalne kompetencije koje su važne za suvremenu knjižničarsku praksu.

Rad potvrđuje kako je školska knjižnica mjesto učenja, istraživanja i kulturnog stvaralaštva. Povezivanjem baštinskih sadržaja, kreativnog rada i suvremenih tehnologija školski knjižničar oblikuje svoj profesionalni identitet kao stručnjak koji aktivno sudjeluje u kulturnom, obrazovnom i medijskom životu škole i lokalne zajednice.

Literatura:

Horvat, Jasna; Forjan, Josipa; Jobst, Ivana. 2024. *Lekcionar kreativne industrije: andizetski pojmovnik*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku.

IFLA-ine Smjernice za školske knjižnice. 2015. Uredile: Barbara Schultz-Jones i Dianne Oberg. 2. izd. Nizozemska: *IFLA School Library Guidelines*. Dostupno na: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines.pdf> [23. 2. 2026.]

Jelinčić, Daniela Angelina. 2025. *Kulturne i kreativne industrije*. U *EU projekti priprema i provedba: vodič za učinkovito upravljanje EU fondovima*, uredili Gojko Bežovan, Daniela Angelina Jelinčić, Mislav Ante Omazić, 395-424. Zagreb: Školska knjiga.

Jozić, Ruža; Pavin Banović, Alta. 2019. *Od knjige do oblaka: informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika*. Zagreb: Alfa.

Kovačević, Dinka; Lovrinčević, Jasmina. 2012. *Školski knjižničar*. Zagreb: Zavod za informacijske studije.

Millennial Competition. URL: <https://www.facebook.com/millennial.competition22> (12. 1. 2026.)

Milenijsko natjecanje iz kreativne industrije. URL: <https://milenijsko.efos.hr/> (10. 2. 2026.)

Nađ, Tanja. 2023. *Azbukijada - Nove generacije u knjižnicama stvaraju kreativne proizvode nadahnute kulturnom baštinom*. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja 25, 11-12.

Nađ, Tanja; Šarlija, Katica. 2021. *Mala glagoljska početnica*. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja 23, 83.

Nađ, Tanja; Šarlija, Katica. 2023. *Sudetinim stazama : Od školske knjižnice do premijere dokumentarnog filma*. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja 25, 76-77.

Odluka o proglašenju 22. veljače Danom hrvatske glagoljice i glagoljaštva (2019) Narodne novine 17, 361. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_361.html [15. 2. 2026.]

Osnovna škola Ivanska. URL: <https://os-ivanska.skole.hr/rjesenje-o-nositelju-kulturnog-dobra/> (20. 5. 2026.)

Rašić Bakarić, Ivana. *Kreativne i kulturne industrije u Hrvatskoj: potencijali podsektora Muzeji, knjižnice i baštine*, (18. 7. 2024.). Split: Gradska knjižnica Marka Marlića. URL: [1001-Kreativne-i-kulturne-industrije-u-Hrvatskoj-potencijali-podsektora-Muzeji-knjiznice-i-bastine.pdf](https://www.knjiznica-marlica.hr/knjiznica/potencijali-podsektora-muzeji-knjiznice-i-bastine.pdf) (05. 2. 2026.)

- Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-6236> (15. 2. 2026.)
- Standard za školske knjižnice* (2023) Narodne novine 61, 1024. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html [23. 2. 2026.]
- Stojanovski, Jadranka et al. 2025. *Samoprocjene kompetencija i djelokruga poslova hrvatskih knjižničara u kontekstu razvoja njihova profesionalnog identiteta. U Monografija u povodu 20 godina rada Odjela za informacijske znanosti u Zadru, 77–114. Zadar: Sveučilište u Zadru.* DOI: <https://doi.org/10.15291/9789533315638>
- UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice* (1999) Dostupno na: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-hr.pdf> [11. 1. 2026.]
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2023) *Narodne novine* 156, 2387. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_12_156_2387.html [13. 1. 2026.]
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (2024) *Narodne novine* 145, 2369. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_12_145_2369.html [15. 2. 2026.]

Professional Identity of the School Librarian Within the Context of Cultural Heritage and Creative Industry

Summary

This paper presents the development of the school librarian's professional identity through selected examples of school library practice. School library activities are examined as a contemporary approach to interpreting cultural heritage and incorporating concepts from creative industry into educational work. This research highlights the role of the school librarian in organising heritage-related activities, creating educational content, participating in creative industry competition, and conducting creative projects. The study demonstrates how the school librarian develops organisational, communication, media, and digital competencies through research, collaborative and creative work. Consequently, the librarian becomes a cultural and information mediator between the school, students, and the local community. Students thereby develop information and media literacy, research skills, creative expression, and awareness of the cultural heritage preservation. The school library establishes itself as a space of learning, research and cultural creativity, bridging tradition with contemporary education.

Keywords: *creative learning, Glagolitic script, heritage activities, information literacy, school librarianship*